

”נקודה טובה” לפרשת השבוע - רעיון מן הפרשה, במבט עכשווי

גליון ”וישלח” (גליון 8 שנת תשע”ד, יג’ כסלו תשע”ד, 16/נובמבר/2013)

ב”ה

”נקודה טובה” לפרשת ”וישלח” - ”מי שִׁמְאַמֵּין לא מִפְּחַד”!?

”מי שִׁמְאַמֵּין לא מִפְּחַד”, שואגים הרוקדים שוב ושוב, במעגלי השמחה, את מילות שירו (הפזמון) של יוסי גיספאן (לחן: עדי ליאון):

**מי שִׁמְאַמֵּין לא מִפְּחַד
אֶת הָאֱמוּנָה לְאָבֵד
וְלָנוּ יֵשׁ אֶת מֶלֶךְ הָעוֹלָם
וְהוּא שׁוֹמֵר אוֹתָנוּ מִכָּלֵם**

האומנם!?

האם אכן, כל יהודי ”מאמין”, זכאי לחשוב ולהרגיש ש”מלך העולם” הוא ”שלו” ומובטח לו שהקב”ה אכן **”שׁוֹמֵר אוֹתָנוּ מִכָּלֵם”!?**

בפרשת השבוע - פרשת ”וישלח”, עומד יעקב לפני פגישה עם עשיו אחיו. עברו עשרים שנה מאז לקח יעקב את הברכה שנועדה לעשיו (ברכה שלדעתו הגיעה לו כחלק מן הבכורה אותה קנה מעשיו). עשרים שנה בהם יעקב ברח ונס על נפשו והסתתר בבית דודו לבן.

והנה כעת, הוא עומד להיפגש שוב עם עשיו והוא ירא מן הצרה הבאה עליו, חושש ופחד מן הבלתי נודע. ולכאורה, קשה הדבר. והרי הקב”ה בכבודו ובעצמו הבטיח ליעקב שמירה והגנה ”אישית” וצמודה, ככתוב:

וְהִנֵּה אֲנִי עֹמֵד וְשִׁמְרֹתֶיךָ בְּכָל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ וְהִשְׁבַּתֶּיךָ אֶל הָאֲדָמָה הַזֹּאת כִּי לֹא אֶעֱזָבְךָ... (בראשית פרק כח, טו).

ואם כך הדבר, מדוע יעקב פוחד!?

מדוע יעקב לא שר את מילות השיר **”מי שִׁמְאַמֵּין לא מִפְּחַד... וְלָנוּ יֵשׁ אֶת מֶלֶךְ הָעוֹלָם וְהוּא שׁוֹמֵר אוֹתָנוּ מִכָּלֵם”** והולך לישון בנחת ובבטחה!?! להלן כמה מן ההסברים, המובאים בחז”ל ובמפרשים:

- יעקב חשש ”שמה יגרום החטא” - שמה עשה משהו, הפוגע וגורע מזכותו להגנה ולשמירה אלוקית.
- במשך עשרים שנות גלותו והיעדרותו, נמנע מיעקב לעסוק בכיבוד אב ואם, בעוד שעשיו אחיו, כן עשה זאת. וזכות מצווה חשובה זו, עומדת לעשיו.
- במשך שנים אלה, עשיו גר בארץ ישראל, בעוד שיעקב היה בחוץ לארץ. וגם זכות זו עומדת לטובתו.

ללמדך, שמערכת היחסים (ה”זוגית”...) של האדם עם בוראו, מחייבת השקעה ו”תחזוקה” קבועה (כמו בכל מערכות היחסים שלנו), כדי שלא נאבד ח”ו את הקרבה אל ה’ ואת ה”אמונה”...

אם כן, כיצד מאזנים בין ההבטחה לבין הפחד ובין האמונה לחשש?

יעקב החליט לפעול בשני המישורים גם יחד. הן במישור המעשי והן במישור הרוחני - אֶמּוּנָי.

"נקודה טובה" לפרשת השבוע - רעיון מן הפרשה, במבט עכשווי

במישור הרוחני - הוא נושא תפילה לקב"ה: **"הצילני נא מיד אחי מיד עֵשׂו..."** (בראשית לב, יב). אולם הוא לא מסתפק בכך ופועל גם בהיבט המעשי, הן **במישור הדיפלומטי** (משלחות פיוס ומתנות) והן **במישור הביטחוני** (חלוקת המשפחה לשני מחנות, כדי לשפר את סיכויי ההישרדות).

על כך אמר שלמה המלך בספר משלי: **"סוס מוכן ליום מלחמה וְלֵה' הַתְּשׁוּעָה"** (כא, לא).

האם בגלל שהקב"ה **"שומר אותנו מפלס"**, אנחנו פטורים מן החובה להתכונן למלחמה - להצטייד ולהתאמן? אין ספק שאסור לנו לסמוך על הנס, גם אם הוא (הנס...) "מובטח" לנו ועלינו להתכונן למלחמה.

אולם מאידך, עלינו לזכור שהתשועה והניצחון אינם תוצאה ישירה של מעשינו, גבורתנו וחוכמתנו, אלא - **"וְלֵה' הַתְּשׁוּעָה"** (בתקווה שנהיה זכאים לכך...).

ברוך זו אומר גם דוד המלך בתהלים: **"...אם ה' לא ישמר עיר, שוֹאֵא שְׂקָד שׁוֹמֵר"** (קכז, א). חובה עלינו להציב שומרים סביב העיר. אולם מאידך, על השומרים לדעת שהם זקוקים לעזרתו של הקב"ה.

ללמדנו, שאמונה בה', אין פירושה לשבת בחיבוק ידיים ולחכות לקיומן של הבטחות אלוהיות - ניסיות. צריך לצאת ולהילחם בדרך הטבע ולעשות את המיטב הן בבניין הכוח והן במבט המבצעי, מתוך תפילה ואמונה **"כִּי ה' אֱלֹהֵיכֶם הֵהֱלִיךְ עִמָּכֶם לְהִלָּחֵם לָכֶם עִם אֲיִבֵיכֶם לְהוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם"** (דברים כ, ד).

וראיה לדבר, שכאשר משה ויהושע הובילו את העם למלחמות ולכיבוש על פי ה' - במצוותו המפורשת, עדיין נאלצו בני ישראל להילחם בשדה הקרב באופן מעשי.

בשנת 1970 במהלך מלחמת ההתשה, ביקרה המשוררת נעמי שמר בקו המעוזים (מוצבים) על שפת תעלת סואץ. הימים היו ימי חנוכה וחיילי המעוז הדליקו נרות בחנוכה עשויה תרמילי פגזים ושרו את הפיוט "מעוז צור", בשמחה ובקול (והדברים נכתבים כשבועיים לפני חג החנוכה, הבא עלינו לטובה).

ביקור זה הניב את השיר **"שבחי מעוז"** (מילים ולחן: נעמי שמר), העוסק באויב האורב לנו דרוך וחרישי, ובחיילי צה"ל היושבים מוגנים ב"מעוז" - **מבצר עקש וקשח**. ובזכות המבצר, אנחנו בקרב ננצח... ו-**אָבוֹי לְמִבְקֵשׁ נִפְשִׁי**.

מְעוֹז צוֹר יְשׁוּעָתִי, לֶךְ נֶאֱהָ לְשִׁבְחָ
הֲרַחֵק הֲרַחֵק לֵיד בֵּיתִי הַפְּרָדְסִים נִתְּנֵנוּ לִיחַ
אָבוֹא בְּמִנְהָרוֹת וּבְמִצְדוֹת וּבְמַעְרֹת
וּבְנִקְרוֹת צוֹרִים וּבְמַחִילוֹת עֶפְרַיִם
אֵי שָׁם בְּלֵב הַלַּיְלָה דְרוֹךְ וְחָרִישִׁי
צוֹפֶה בִּי מִבְּקֵשׁ נִפְשִׁי

וּבְנִקְרוֹת צוֹרִים וּבְמַחִילוֹת עֶפְרַיִם
, מִבְּצָר עֶקֶשׁ וְקֶשֶׁחַ
עֲצֵי שְׂקָד לֵיד בֵּיתִי עוֹמְדִים בְּלֶבֶן פּוֹרֵחַ
אָבוֹא בְּמִנְהָרוֹת וּבְמִצְדוֹת וּבְמַעְרֹת
וּבְנִקְרוֹת צוֹרִים וּבְמַחִילוֹת עֶפְרַיִם
אֵי שָׁם בְּלֵב הַלַּיְלָה דְרוֹךְ וְחָרִישִׁי
מִבֵּית בִּי מִבְּקֵשׁ נִפְשִׁי

”נקודה טובה” לפרשת השבוע - רעיון מן הפרשה, במבט עכשווי

מְעוֹז צוֹר יְשׁוּעָתִי, בְּקָרֵב אֵין קֶץ יִנָּצַח
אֵלֵי אֵיילֵת אַחוּתִי חֵינֵךְ עֵינֵךְ תִּשְׁלַח
אָבוֹא בְּמִנְהָרוֹת וּבְמִצְדוֹת וּבְמַעְרוֹת
וּבְנִקְרוֹת צוּרִים וּבְמַחִילוֹת עֶפֶר
אֵי שָׁם בְּלֵב הַלֵּילָה דְרוֹךְ וַחֲרִישֵׁי
אוֹרֵב לִי מִבְּקֶשׁ נַפְשִׁי

אָבוֹי לוֹ מְעוֹקְצִי, וְאָבוֹי לוֹ מְדַבְּשִׁי
אָבוֹי לְמִבְּקֶשׁ נַפְשִׁי

המילה "מעוז" מבטאת גבורה, איתנות, תושיה, תעוזה, אומץ, ועוצמה רוחנית. אולם, בעוד שהפיוט המקורי "מעוז צור ישועתי", אומר שהקב"ה - היוצר שלנו (צור) הוא מקור העוז והוא המושיע ולכן - "לך (הקב"ה) נָאָה לְשִׁבַּח (עלינו לשבח ולהודות)", הפכה המשוררת בשירה זה, את האמונה והביטחון באלוקי ישראל, לביטחון ואמונה ב"מעוז" - במבצר פיזי, ב"פְּחֵי וְעֶצֶם יְדֵי" (דברים כח, יז).

לכך בדיוק, מכוונים דבריו של משה רבנו אל בני ישראל לפני הכניסה לארץ. כאשר תכנסו לארץ המובטחת ותזכו לשפע כלכלי, למנוחה ולביטחון, אל תשכחו מי נתן לכם את כל הטוב הזה. אל תטעו ותאמרו: "פְּחֵי וְעֶצֶם יְדֵי עֲשָׂה לִי אֶת הַחֵיל הַזֶּה" (דברים ח, יז) - אני... כמו ידי עשיתי...

אלא, "הַשְּׁמֵר לְךָ פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ" (שם, יא) "וְזָכַרְתָּ... כִּי (רק הקב"ה) הוּא הַנִּתֵּן לְךָ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת חֵיל" (שם, יח).

במאמרו זה, פגשנו שני קצוות. פגשנו את מי ששם את מבטחו במעוז - במבצר הפיזי ומאידך, פגשנו את מי ששם את מבטחו רק בקב"ה וחושב שהקב"ה "חייב לו" ומובטח לו ש"הוא שומר אותנו מכלם".

ובתוֹךְ, נִיצַב יַעֲקֹב אַבִּינוּ, הַנוֹקֵט בְּגִישָׁה הַמַּאֲזֵנֶת, הַנְּכוֹנָה וְהַרְאוּיָה. מִחַד, "סוּס מוֹכֵן לְיוֹם מְלַחְמָה" - הוּא אֵינוֹ סוֹמֵךְ רַק עַל הַהִבְטָחָה הָאֱלוֹקֵית אֲלֵא מִתְכוּנֵן בְּאוֹפֵן מַעֲשֵׂי הַן לְפִיּוֹס וְהֵן לְמַלְחָמָה וּמֵאִידֵךְ, "וְלָהּ הַתְּשׁוּעָה" - הוּא יוֹדֵעַ שְׁנִיצְחוֹנוֹ תְלוּי אֵךְ וְרַק בְּעִזְרוֹתוֹ וּשְׁוֹעָתוֹ שֶׁל הַקַּב"ה וְעַל כֵּךְ תְּפִילָתוֹ לְאֱלוֹקָיו: "הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אֲחֵי מִיַּד עֲשׂוּ... (בראשית לב, יב).

כאן המקום להזכיר ולו בקצרה, את גבורת החשמונאים, תעוזתם ואמונתם בה' בעת מלחמתם נגד היוונים (כן, בעוד שבועיים יחול חג החנוכה...). גם הם הלכו בדרכו של יעקב אבינו, דרך המשלבת את האמונה ואת הלחימה גם יחד. ובעזרת ה', זכו לניצחונות גדולים וניסיים של "רבים ביד מעטים".

נסיים בתפילה לקב"ה, שגם אנו כיעקב אבינו, נזכה שכאשר נתפלל אל ה' ונבקש את עזרתו, נזכה לכך ש"ה' הוֹשִׁיעָה, הַמְּלִיךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קְרָאֵנוּ" (תהלים כ, י). הקב"ה יענה אותנו ויושיע אותנו, מיד כשנפנה אליו - מיד "בְיוֹם קְרָאֵנוּ"...

מסרכת שבת טובה

טובה רוט

מייל: nekudatova.roth@gmail.com

ארכיון "נקודה טובה": http://www.pirsuma.com/nekuda_tova

נא לשמור על קדושת הגליון ולהכניסו לגניזה לאחר השימוש.

יש לך הערה או הארה? אשמח לקבל למייל הנ"ל. **אהבת? הפך בין חבריך**